

SVERIGE

Kongl. Maj:ts Hall-Ordning, Hwarefter Klädemakare samt flere wederbörande sig hafwa at rätta. Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren den 17. Aprilis 1722.

1722

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kongl. Maj:ts.

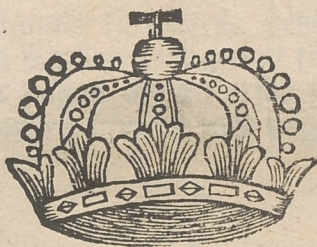
Kgl. Församling
(Nr) 73.

Hall-Ordning/

Hwarefter Klädemakare samt flere
iwederbörande sig hafwa at rätta.

Gifwen STOCKHOLM i Råd-Cammaren den 17. Aprilis

1722.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ M:tis.

STOCKHOLM/ uti det Kongl. Tryckeriet upslagd/

Hos JOHAN HENRICH WERNER,
Directeur öfwer alla Tryckerien i Riket/ Åhr 1722.

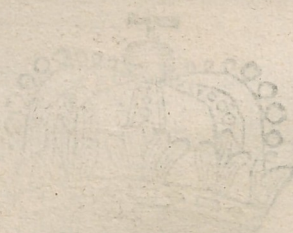

Original. 1717

Handwritten title or header in a large, stylized script, possibly containing the name of the institution or the subject of the document.

Handwritten text, likely the beginning of a letter or a formal address, written in a cursive hand.

Handwritten text, possibly a date or a reference to a specific event or location.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a concluding statement.

75.

Kongl. Maj:tes Hall-Ordning/

Hwarefter Klådemakare samt flere weders-
börande sig hafwa at råtta. Gifwen
Stockholm i Rad-Gammaren den 17. A-
prilis 1722.

I.

Rele twänne Mästare uti detta

Ämbetet af Magistraten förordnas / som
alla Wårckstäder en gång om Månaden
besichtiga och noga ransaka / huru hwar
och en sitt arbete förestår / såsom och tilse / at de med dug-
gelige redskap och wårcktyg / samt annat mera / som där-
til kräfwes / äro försedde / åliggandes dem jennwål at
taqa i åctt / hwad som uti den fölliande puncten om
Klådes besiktigande förmåles: desse skole med Ed wara
förpliktade sitt Ämbete troligen at förråtta / och intet för-
wånstkap eller någon annan orsak skull / wid ansenligt
straff til giörandes / öfwerse med någons fel eller brister.

2.

Udrutan desse skole någre af Magistratens medel til-
lika med twänne Kidpmån / som en god kundskap
och förtarenhet i sådane stycken åga / tillsättias / at haf-
wa upseende på detta Wårcket / och särdeles jemte Alder-
mannen (hwilken på det sätt / som Strå-Ordningen af
den 27 Junii 1720 om Aldermans-walet förmåler / hwart
annat

annat Ar utwällies) och förbemålte Edsworne Mästare) två eller tre gånger om wekan/ eller så ofta som behöfves/ pröfwa och bese alt Klåde/ sedan det är wäfwit och på en särdeles Ort/ som därtill blifwer utsedd/ upfördt; Skolandes dese deputerade alla de casus, fel och förseende uptaga/ stårskåda och afgjöra/ så ock behörig försorg draga/ at alt Gods/ som til Besiktning:Orten warder brackt/ måtte blifwa wäl noppat och rengjordt. När då Godzet blifwit behörigen besiktigat och approberat, samt med bli och stämpel utmärkt/ innan det föres til wälning/ bördet ock sedan när det är helt färdigt/ wälkat/ noppat/ öfwerfurit och färgat/ jemwäl andra gången på Hallen besiktigas och stämplas.

3.

DEn som befinnes elakt och oförsvarligit Klåde hafwa giordt och tilwårckat/ skola de deputerade, efter hällen inquisition straxt med sådane böter beläggia/ som härefter widare utsatte finnas.

4.

Ett Klåde skal af någon Mästare föras til Wälken/ förr än det är besiktigat och med ett särdeles bli utmärkt/ som här ofwan förmålt är/ ej eller skal Wälkaren det samma/ utan ett sådant märcke därpå finnes/ emottaga/ wid plikt af så stora böter/ som Waran efter Mätismanna ordom kan wara wård/ så för Mästaren som Wälkaren/ som sig därutinnan förbryter.

5.

Malkaren skal förmedelst en trohets-Ed/ som han in-
bunden med all upriktighet at walka det Klåde/ som til
honom blifwer lefwererat: Fördärwes något genom
hans oaktsamhet och wällande uti Walkningen/ bör han
icke allenast ersättia skadan efter Mätismanna ordom/
utan ock böta Fyra Daler Silfwermynt för hwart styc-
ke/ som således finnes wårdslost vara walkat.

6.

SWar och en Mästare så wäl som Factor skal vara
skoldig at låta inwäfwa sitt märke/ bägge wid en
ända af Klådet/ den det försummar/ böte två Daler
Silfwermynt.

7.

SWilken Mästare som icke til föresagdän tid förfär-
digar det arbete/ som han har sig påtagit och med
sin förläggare slutit om/ skal för hwart och ett stycke
Klåde/ som han utan särdeles och laga förfall försum-
mar/ i rättan tid at lefwerera ifrån sig/ böta/ som för-
bemalte Skrå-Ordnings 10. articlens 24 §. däremot ut-
sätter.

8.

Nngen Mästare må understå sig at förwandla den
ull/ som han af Förläggaren bekommit/ eller ock
honom

Honom ovetandes något förfälla / utan därmed uprök-
tigt handla och omgås: Skulle någon annorlunda sig
förhålla / och med hwarjehanda underflef därutinnan be-
trädas / då bör den samma anses med den plikt / som
Lag förmår.

9.

Sammaledes skal ej eller någon Mästare i så måtto
missbruka den trohet / som han sin Förläggare skul-
dig är / at han under skien eller prætext af andras ar-
bete / sällier och förnytrar det Kläde / som han af Förläg-
garens Ull låtit gödra: Eho som därmed warder besla-
gen / skal hafwa förbrutit så mycket som Klädet kan vara
wärdt / hwilket han på det sättet försålt hafwer. Och på
det Förläggaren så mycket mera kan hållas skadelös /
och om sitt förskått vara säker / at det icke abalieneras;
dy förbides / at ingen privat arrest på Förläggarens Ull
och Arbete må göras eller tillåtas.

10.

Sedan däruppå icke ringa makt ligger / huru Ullen
blifwer beredd och kardad; dy skal hwar och en
Mästare på det nogaste låta sig wårda / at därwid an-
wändes sådan slit och alfwär / som til Ullens fullkomlige
wredande fordras och tienna kan / så at intet sel igenom
någon oaktsamhet til Förläggarens skada och Godzets
förklening hända och förorsakas måtte / warandes de
Eosworne Mästare / som i den första punkten omröres /
jennwål skuldige at taga här uppå wara; Så åligger
oet Mästaren noga at tilse / det hans Spinnerstor jämte
garn

garn spinna och inslaget icke hårdt utan löst och samt
 twinna / och där de befinna hos en eller annan någon
 försummelse eller wårdslöshet / at de sådant straxt hos
 de deputerade tilkiänna gifwa / hwilka den bråtlige
 dersföre tilböriligen och efter sakens beskaffenhet afstraffa
 skola.

II.

D Arbetet skal en Förlagsman icke förhålla någon mäs-
 tare sin betingade arbets-löhn / utan densamma
 straxt aflägga / så snart klädet är färdigt giordt / efter
 som Mästaren i widrigt fall ei eller skyldig är / förr at
 lefwerera godzet ifrån sig / så framt de elliest icke annors-
 ledes öfwerenskomma.

12.

D Eslikes skal och Förläggaren wara förbunden / at
 skaffa Klädemakaren i rättan tid och utan uppe-
 håll / hwad han til Arbetets fortsättiande af honom haf-
 wa bör / i synnerhet så lagandes / at han bekommer god
 och upriktig Ull / som kan wara tienlig til det slags Klä-
 de / som han efter giordt aftal där af försärdiga skal /
 hwilken och af de deputerade skal besittigas / så framt
 Mästaren det påstår; Men skulle något uppå Förlägga-
 rens sida härutinnan fela / så skal Mästaren / när han i
 rättan tid sig däröfwer beswärar / hafwa hos de depu-
 terade en skälilig och wederbörilig handräckning at ås-
 niuta. I öfrigit hålles Hall-Rätten så hädanefter som
 härtills twänne gångor om weckan / hwilken Rätt jem-
 wäl skal wakt åga / i fall des stämning warder efterfatt/
 eller

eller elliest någon sidswördnad wises emot Rätten/ at beslägga wederbörande med böter efter processen och sakens beskaffenhet.

13.

Präsaren skal med all flit och redelighet förträta sitt arbete/ så lagandes at Klädet wäl och tilbörigen/ icke för löst eller för hårdt blifwer präsat: och som i skönerhet ett stort och skadeligit misbruk med Klädets utdragande plågar fördrivas/ hwarigenom det samma mycket blifwer förwärrat och mister sin fasthet; Ty skal sådant aldeles vara förbudt/ så at ingen Präsa-re skal vara tillåtit något Klåde antingen til den enas eller andras nytta och fördel at utsträckia/ widare än til des rättmätiga jämkande nödigt vara kan: den heremot bryter skal böta tre gånger så mycket/ som det kan vara wärdt/ som han öfwer sin rätta längd och bredd utdragit hafwer: Sammaledes skal ock Präsa-ren taga sig til vara/ at han intet bränner Klädet/ så framt han icke wil swara til skadan/ efter Mätismaanna ordom/ som han därigenom förorsakandes warder.

14.

De Skär-Kamer skola vara af lika storlek/ och skal ingen vara tillåtit/ at bruka någon sådan/ förr än den samma af Aldermannen och de Edsworne Mästare är pröfwad och utmärkt/ hwilken annorlunda gör skal böta två Daler Silfwermynt.

15.

Och någon Spinnare eller Spinnersta illa spinner/
och således förderfwar det / som dem under hån-
der gifwit är / skola de icke allenast mista sin arbeblön /
utan ock betala den skada / som de därigenom förorsaka /
så framt Garnet så aldeles förderfwat är / at det til intet
kan brukas.

16.

De skola ock vara förpliktade at haspla alt Garn /
och så framt någon det annorlunda emottager / bör
han icke allenast sielf swara för deras arbete / och det som
därpå föllia kan / utan ock plikta med en Dal. Silfver-
mynts böter: Hwaröfwer de Edsworne Mästare wid
den besiktning / som af dem månatligen warder förrät-
tad / skole hafwa ett slitigt och noga upseende.

17.

På ett stycke Klåde af Twåtusend fyrahundrade
trädar / bör den som wäfwer hålla trädarne wäl
in / och intet uplasta uprennings tråden när han brister /
längre än som fyra träck eller affättningar / utan då må-
ste han honom åter indraga; Sammaledes måste han
ock gådra med ett stycke af adertonhundrade träder.

18.

På sexton- eller fiortonhundrade träders Klåde til-
låtes ingen Gesell kettings- tråden längre än tre
B qwar-

qvarter utkasta / och då indragas trädarne igen: Men
 skulle någon kettings- trä fattas / bör Gesellen samma trä
 med anstrefning i retet eller wäfskieden hålla / så at in-
 gen platt eller öpning är längre än som en alm: Men
 uppå ett stycke af Twåtusende förhundrade / bör ingen
 platt längre än ett qvarter wara.

19.

Råde som Gesellen hafwer under händerne / bör han
 rent wäfsa / utan någre fel / som härflöta af inslag
 och elliest plåga kallas storckar: Sammaledes bör han
 wäfsa jämt utan underslag / så det intet på ett ställe
 blifwer tiockt och på annat ställe tunt / hwilken som häres
 mot bryter blifwer straffat / som föllier: Neml.

20.

För hwar och en storck / som ett qvarter lång är / och
 desutan tiock och dubbel / bötes tre öre Silf:mt / men
 för den som mindre är / halsparten så mycket.

21.

För hwar och ett underslag / som stort är / bötes
 åtta öre Silfwermynt / men för det som mindre är
 fyra öre Silfwermynt.

22.

Den som wäfsar en dubbel platt / som öfwer ett
 qvarter lång är / skal derföre böta ett öre Silf:mt /
 men wäfsar han honom längre / så böte för hwar qvar-
 ter ett öre S:mt.

23.

Dessa straff bör och vara / när utur tvåanne rör i wäskteden / som tillsammans stå / tvåanne trådar äro borta.

24.

Sjuues ett tomt och söndrigt rör tillsammans / böte efter längden / för hwart qwarter två öre Silf:mt.

25.

Häftes icke trådarne wäl tillsammans uti Rektningen / utan at där blifwer en öpning / som de kalla tassa / då bötes derföre ett / tu / tre öre Silfwermynt / som taskan kan vara stor til.

26.

Misfwer Gesellen tunt Klåde / utan Mästarens besfallning / så at det intet försvarligit är / böte då Gesellen två daler Silf:mt: men kunde bewisas / at Mästaren honom befalt sådant at göra / och Klådet blefwe smalt / böte då Mästaren fyra Daler Silfwermynt för hwart stycke.

27.

Boy och fyrlod bör wäfwas lika som ett tusende fyra hundrade klåde / så at ingen enkel platt är längre än som en aln.

28.

Kunde hända / at någon Mästare sielf elakt Klåde wäfwer / då skal han för hwart och ett förseende dubbelt straff gifwa emot Gesellen.

29.

Någon Gesell smörjer tran uppå Klåde / så at det blif

blifwer fläckat / styft och ellest icket så bestaffat / som sig
under han s handterande bör / så böte han all sin arbets-
lön / som han för samma stycke borde hafwa.

30.

M Afwer någon Gesell med en Poike / för hwilken han
mutter lön / då ware Gesellen förpliktad at swara
för Poikens arbete och den del som han under händer
hafwer: Men hafwer Gesellen ingen lön för honom / då
sware Mästaren sielf för Poikens förseende.

31.

S Annmålades bör ock en Mästare swara sielf för ar-
betet / när han icket skaffar Gesellen gode och för swar-
lige wärktyg / och Gesellen sig däröfwer tilbör. bestwarar.

32.

H Afwer någon Mästare gifwit sin Gesell under hån-
der en elak ketting eller uprenning / hwaraf han
intet kan giöra godt arbete / utan sin stora försummelse /
då gifwe Gesellen det samma Aldermannen tillkänna /
hwi ken sådant igenom twänne Mästare skal låta besik-
tiga / och där så finnes / som Gesellen klagat / och han
därutinnan ei wällande är / måste Mästaren ställa Ge-
sellen tilfreds / doch så at Gesellen icket des mindre skal
wara pliktig emot en skialig betalning arbetet at full-
berda.

33.

S A framt någon Mästare finnes / som store mindre
trådar eller gånger uprånningar / än wara bör /
och han med Förläggaren accorderat om / oaktat hwad
skåde det hålft wara kunde / då skal han böta fyra Da-
ler

85.
ler Silfvermynt för hwar gång / och skal nti dubbelt
boy vara så många gånger / som uti forlod.

34.

När Klådet är aldeles färdigt / och skal til Förlägga-
ren i det därtill förordnade Packhus inläggas / då
måste det å nyo at de deputerade påses / om det rätteligen
är färgat / noppat / rengjordt och elliest således
conditionerat, som för detta förmålt finnes / på hvil-
ken händelse sedan blyet med den större stämpelen / som
under deras lås / efter Stämpel-Ordningen förvaras
måste / däruppå til ett bewis at det är approberat, sät-
tias och slås skal : och är de deputerades plikt och skul-
dighet / at denne besiktningen så accurat och noga för-
rätta / at icke öfwer det stämplade klådet's oduglighet
någre beswär och klagemål må förspörjas ; Swilken
Factor eller Manufactorist, som försällier något Klåde
eller Boy ostämplat / skal plitta godzets värde efter mä-
tismanna ordom : Swilka böter Besiktningss-männer-
ne sielfwe / om de stämpla annat gods / än som Förord-
ningen innehåller / så wäl för än fabriquen til walken
föres / som enär det färgat och öfwersturit är / böra vara
underkastade.

35.

Il at så mycket bättre kunna förekomma det bedrä-
geri / som wid Klådewärfweriet står at befruktas //
skal ingen understå sig eho han vara må / något Klåde
eller Boy at köpa / som icke med sin rätta stämpel är
stämplat / och således för yriftigt arbete erkändt / den
där.

därmed beträffes skal mista waran. I stämpelpennin-
gar gifwes ett öre Silfrunt för hwar 25. aln Kläde eller
Bog / jämlikt Stämpel-Ordningen.

36.

DEdenskund stort misbruk däruti finnes wid Klädes-
makare Ambetet wara förelupit / at enär en Gesell
har tient så länge och den wettenskapen inhämtat / at
han kan blifwa Mästare och des Mästerstjocke gindra och
approbera låta / då är han offta därifrån afsträckt för
medellöshet skull / at han intet så många penningar
skaffa kunnat / som til lådan och andra wanligheter samt
måltider och gästning fordras; Fördenskul och til affstaf-
fande af ett sådant skadeligit misbruk / skal all sådan
gästning aldeles wara förbuden / och ingen Gesell någon
widare afgift påbördas / än som Kongl. Maj:ts förnyade
Skrå-Ordning af den 27. Junii 1720. i det fallet utsätter /
wider bot / som där sammastädes stadgat är.

37.

Där någon Gesell finnes / som intet wille lära och
underwisa en Poike / eller ock öfwa den / som alla-
redan så wäl är öfwad / at hans arbete någorlunda kan
swara emot Gesellens / så skal densamma för en sådan
sin egenwillighet / hwarigenom Mästarens arbete icke
allenast blifwer tillbaka satt / utan ock Manufacturens
befordring hindrat / böta första gången Tre Daler Silfr-
wermunt / andra gången dubbelt / och så framt han i
medlertid utom Mästarens lof och minne / skulle begif-
wa

wa sig ifrån honom / skal ingen annan understå sig at låta honom få något arbete wid ser Daler Silfwermynts böter / utan ware Gesellen förpliktad / at gå til sin Mästare igen; men där så kunde hända / at Poiken wore alt för liten och swag til krafter / så at Gesellen med honom intet kunde något uträtta / då ware han frit och saklös.

38.

Där någon Klädewäfware wore sinnad sig en annan Förläggare sökia / och sielf sig ulla at tilhandla / då skal han på en sådan händelse / det först de deputerade wid Hallen tillkänna gifwa / på det at den första Förlagsmannen ei sämredelst / genom förwandling af främmande ulla / må komma at lida / utan Klädewäfwaren vara förbunden des förre antagne ulla förarbete / och för den samma rictighet at giöra / sedan stände honom fritt en annan Förläggare at sökia.

39.

Såsom uti den andra puncten förmålt är / at de som til besiktningen förordnade blifwa / hwarwid åtminstone en Rådman altid bör vara tillstådes / skola alla casus, sel och förscende / hwilka wid denne Manufactur hända och befundne warda / optaga / skärskåda och afdöma; Alltså förblifwer det aldeles därwid; men wore någondera / som emot de deputerades Resolution och betänkande med skäl något sig hade at beswåra / den samme må sig i wårt Commerce Collegio angifwa / sitt klagomål föredraga / och där utan något uppehåll
en

en fordersam decision och utslag hafwa at förwänta.
 Af alla böter som inkomma / hwilka på en särskild För-
 tekning böra upföras / faller en trediedel til Hall-Lådan/
 en trediedel til besiktningss-männerna / och en trediedel
 til de fattiga af Ämbetet eller deras qwarlämnade Ankior
 och Barn. Hwad elliest förwarandet och redogörandet/
 så wäl som dispositionen af lådans och de fattigas me-
 del angår / kommer därmed efter den 3. Articulens 1. 2. 3.
 och 4. §. §. i Skrå-Ordnningen af den 27. Junii 1720. at för-
 faras / wider plikt som darsammastådes utsättes. Da-
 tum ut supra.

FRIEDRICH.

www.books2ebooks.eu